

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыкчыңар!

ШЫНДЫК

РСФСР-нин Компартиясынын
Тыва республика комитетинин,
Тыва АССР-нин Дээди
Советинин болган Министрлер
Чөвүлелинин органы

1990 чыл
сентябрь
12
среда
№ 209 (1409)
1925 чылда
үлдүсүлгөнүсү
Өткөн 3 жыл

ССРЭ-НИҢ ПРЕЗИДЕНТИНИҢ КЫЙГЫРЫ

ССРЭ-нин Президентинин М. С. Горбачев эвилелденген болган автономну республикаларның президенттерининге, Дээди Советтеринин даргаларына, улус депутаттарынын областтар, крайлар, округтар Советтеринин даргаларына, улус депутаттарынын Советтеринин күтүсөмнар даргаларына телеграммалар чурткан болган «Хоой-лудурум сагылазын буса эрге-чуруму быжыглар дугайында» кыйгыры кылган.

Нинтиледе шынар чаарыларын шиптирлери уе-чаласынче эде тургустуушунун кирген деп, мыла демдеглээн. Эде тургустуушунун улам-на ханмыла, амдыралдын бүгү талаалары — экономиктиг, политиктиг, социал талаалары хаара түдүп, чоңуңу бугу социал бөлүктөрүнүн үндөзүн эрге-ажыктарына, ончу харылааларына үндөзүн өскөргөндөрүнүн кызыгына хамаарылагы болу берген. Ол чорудула харын, берге, чорудулазын болуп, керек кылдылар. Демократиялык тургустуу, чамдык күштеринин удуу-ламынчыларына таарып турар.

Мыймыл байдал-биле моонмай начар-даа этекиң бол-бас деп, Президент медеглээн болган дараазында үш айтырылалары ишчөргөйлө уурагандырган. Бирэде, нинтиледе эрге-хоойлуу үлүз көрбөс чорукту — ишчилдиниң шиптирлери ачып эртер керек, кылдык нигидизм болза хоой-лудурула, күсөччи болган суд эрге-чагырамын бүгү системаны сандарадыкы деп айылдык болуп турар.

Тургустуунан мындык байдал өңө дүңгөрүң болган дем каттыгырган база шиптирлери кемчелерин аларын негеп келген деп, Президент санап турар. Хоой-лудурум үрөшкөннөри-биле этекиң, нинтиледе удуу күштеринин мыйшымын-би-органларынын күтүлгөзүн күсөдөрүнө ковар эвес моонлаангап турар эрге-чагырамын мыдык органдарының туружу бирги ээлдеде үндөзүн-биле эде көрдүң турар ужурул. Оң-биле чергелештир хоой-лудурум камгалаар хөй органдар болдуң дорт хүдээлериң багай үлгөдүшкөннөриңе күш четпей турар.

Кем-херек үлгөдүшкөннөриңиздин нинтиледе бир талазында күштелип, өске талазында кем-херек үлгөдүшкөннөриңизге удуу демиселге киржиринде нинти-леде чамдык кижилер ой-талап, а чамдык таварыла-ларда — кем-херек үлгөдүшкөннөриңизди өң чинги-биле көрүп турар, мындык байдал-доп-лоран эдер керек. Кем-херек үлгөдүшкөннөриңизге удуу демиселдин айтырымын, хоорайларын, суурларын чуртаткыларын, бүгү хөй-нинтинин мылтык хандыр көрүп бот-ландырыбаан шаанда, кем-херек үлгөдүшкөннөриңизге уузкаар байдалды хандыр чедип алдынымас бол-лур ийик.

Президент база катан оңал-пал медеглээн: хоой-лудурум нинтиледеги хандыр-байл, салдынан согулаары-ның чедип ал шыдавас бис.

Ап чоруткан кемчелеринин болган оларын түң-лөдөрүн дугайында бо чыл-дын октябрь 13-те болган 1991 чылдын январь 1-де илеткөзгөн телеграмма ал-ган бүгү кижилерге Презид-ент саналдаан. (СЭТА).

ССРЭ-нин Дээди Советинин дөртүк сессиясы сентябрь 10-да Москвада, Кремльдин Сьездинлер ордунда амыл-дап ателген. Сессияның ху-дайгырлары болган амыл-дап чурумун ийи палата-нын каттышкан куралына чугаалажып көргөн.

Төп солуннарға парлаан чүүлдер дугайында

Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинин ажылчын болуунун отчёду

Бо чылдын июль 4-тен эгелээш, бо хүнгерге чедир үеде төп болган демисээрлер парлаанына, ТТ-ни болган БР-ни дамчытыр Тыва АССР-де байдал дугайында үжөн ажыг чүүлдер, дынадылар болган репортажтар үнгөн.

Республикада байдалче ол хире улук кичээгенин угландырып турарын амыл-чын болуп үндөзүнүн деп санаан. Демократиялык социал-экономика талазы-биле чылдык калымын, эрге-хоойлу хандыкчымын-нарын өзүп турары, националдар аразынын харылааларында шиптирлери-нинер болган өскө-даа айтырылгар ол дугайын шал-да-ла калба-биле тырыда-рың негеп келген. Республи-ка бөгүн амырлар ден-нелинин талазы-биле РСФСР-де иш сөөлүтү черлерин бирээзин, кем-херек үлгөдүр талазы-биле бирги черин ээлеп турарын, орус дыла чугаалажыр чоңуң көкүп чоруу чоруну экономикка болган Тыва АССР-нин ажыл-чоруду-газынын өскө-даа талааларына айылдык салдарлык болуп болур хире улук кемчөлөгө четкенин айтыр-бенин четчир-дир.

Биндыг чугаа болган, парлаан чүүлдерде барымдаалар кодуудуна шың деп ажылчын болуп медеглээн. Пропагандинин бо кампа-нияның эң эки түнелдеринин бирээзи болза күрүне, Россия дөңгөзүнө амыл-ралчы чугула айтырылгарын хүдээл көргөн болган оларын шиптирлериңизге бээр болган деп, ажыл-чын болуп медеглээн. Чам-дык маргыш болу деп чүүлдер бар-даа болза, «Со-ветская Россия» солунга А. Шеголевтин, «Экономи-ка и жизнь» солунга В. Хребтовтин, «Красноярский рабочий» солунга А. Ша-дрининин бизжон чүүлдерин кол нуруузда чөңгү деп санап тур бис.

«Саян кырында чачык» иделогтары өртем болган култураның амыл-чалы-лар болган. Тыванын улус-чу фронтунуң идеяын Тыва-вайны дыл, литература бол-ган төөгүнү өртем-шинчи-лел институтуңа ажыл-чалыкчыларын ортузуңа таарыган.

Устуде айткан өскөр кочкуларыңа хамаарыш-тыр ийи-чагыс уада дына-лык көп турар чугаа-ларын, «Орустар Саян ар-тынче чанып чорунар!» «Тыва чурту — тыва-лар-ның дыр!», «Орустар артып калынар, бистин куддары эвес болур силер!» дөң кийгырлар солуннарға үнүп көзгө, республикада националици төрөл бугу-нииниң апарган хевирлиг билдинип турар.

Устуде айткан өскөр кочкуларыңа хамаарыш-тыр ийи-чагыс уада дына-лык көп турар чугаа-ларын, «Орустар Саян ар-тынче чанып чорунар!» «Тыва чурту — тыва-лар-ның дыр!», «Орустар артып калынар, бистин куддары эвес болур силер!» дөң кийгырлар солуннарға үнүп көзгө, республикада националици төрөл бугу-нииниң апарган хевирлиг билдинип турар.

«Саян кырында чачык» иделогтары өртем болган култураның амыл-чалы-лар болган. Тыванын улус-чу фронтунуң идеяын Тыва-вайны дыл, литература бол-ган төөгүнү өртем-шинчи-лел институтуңа ажыл-чалыкчыларын ортузуңа таарыган.

Устуде айткан өскөр кочкуларыңа хамаарыш-тыр ийи-чагыс уада дына-лык көп турар чугаа-ларын, «Орустар Саян ар-тынче чанып чорунар!» «Тыва чурту — тыва-лар-ның дыр!», «Орустар артып калынар, бистин куддары эвес болур силер!» дөң кийгырлар солуннарға үнүп көзгө, республикада националици төрөл бугу-нииниң апарган хевирлиг билдинип турар.

«Саян кырында чачык» иделогтары өртем болган култураның амыл-чалы-лар болган. Тыванын улус-чу фронтунуң идеяын Тыва-вайны дыл, литература бол-ган төөгүнү өртем-шинчи-лел институтуңа ажыл-чалыкчыларын ортузуңа таарыган.

Устуде айткан өскөр кочкуларыңа хамаарыш-тыр ийи-чагыс уада дына-лык көп турар чугаа-ларын, «Орустар Саян ар-тынче чанып чорунар!» «Тыва чурту — тыва-лар-ның дыр!», «Орустар артып калынар, бистин куддары эвес болур силер!» дөң кийгырлар солуннарға үнүп көзгө, республикада националици төрөл бугу-нииниң апарган хевирлиг билдинип турар.

«Саян кырында чачык» иделогтары өртем болган култураның амыл-чалы-лар болган. Тыванын улус-чу фронтунуң идеяын Тыва-вайны дыл, литература бол-ган төөгүнү өртем-шинчи-лел институтуңа ажыл-чалыкчыларын ортузуңа таарыган.

Устуде айткан өскөр кочкуларыңа хамаарыш-тыр ийи-чагыс уада дына-лык көп турар чугаа-ларын, «Орустар Саян ар-тынче чанып чорунар!» «Тыва чурту — тыва-лар-ның дыр!», «Орустар артып калынар, бистин куддары эвес болур силер!» дөң кийгырлар солуннарға үнүп көзгө, республикада националици төрөл бугу-нииниң апарган хевирлиг билдинип турар.

«Саян кырында чачык» иделогтары өртем болган култураның амыл-чалы-лар болган. Тыванын улус-чу фронтунуң идеяын Тыва-вайны дыл, литература бол-ган төөгүнү өртем-шинчи-лел институтуңа ажыл-чалыкчыларын ортузуңа таарыган.

Устуде айткан өскөр кочкуларыңа хамаарыш-тыр ийи-чагыс уада дына-лык көп турар чугаа-ларын, «Орустар Саян ар-тынче чанып чорунар!» «Тыва чурту — тыва-лар-ның дыр!», «Орустар артып калынар, бистин куддары эвес болур силер!» дөң кийгырлар солуннарға үнүп көзгө, республикада националици төрөл бугу-нииниң апарган хевирлиг билдинип турар.

«Саян кырында чачык» иделогтары өртем болган култураның амыл-чалы-лар болган. Тыванын улус-чу фронтунуң идеяын Тыва-вайны дыл, литература бол-ган төөгүнү өртем-шинчи-лел институтуңа ажыл-чалыкчыларын ортузуңа таарыган.

Устуде айткан өскөр кочкуларыңа хамаарыш-тыр ийи-чагыс уада дына-лык көп турар чугаа-ларын, «Орустар Саян ар-тынче чанып чорунар!» «Тыва чурту — тыва-лар-ның дыр!», «Орустар артып калынар, бистин куддары эвес болур силер!» дөң кийгырлар солуннарға үнүп көзгө, республикада националици төрөл бугу-нииниң апарган хевирлиг билдинип турар.

«Саян кырында чачык» иделогтары өртем болган култураның амыл-чалы-лар болган. Тыванын улус-чу фронтунуң идеяын Тыва-вайны дыл, литература бол-ган төөгүнү өртем-шинчи-лел институтуңа ажыл-чалыкчыларын ортузуңа таарыган.

Устуде айткан өскөр кочкуларыңа хамаарыш-тыр ийи-чагыс уада дына-лык көп турар чугаа-ларын, «Орустар Саян ар-тынче чанып чорунар!» «Тыва чурту — тыва-лар-ның дыр!», «Орустар артып калынар, бистин куддары эвес болур силер!» дөң кийгырлар солуннарға үнүп көзгө, республикада националици төрөл бугу-нииниң апарган хевирлиг билдинип турар.

«Саян кырында чачык» иделогтары өртем болган култураның амыл-чалы-лар болган. Тыванын улус-чу фронтунуң идеяын Тыва-вайны дыл, литература бол-ган төөгүнү өртем-шинчи-лел институтуңа ажыл-чалыкчыларын ортузуңа таарыган.

Устуде айткан өскөр кочкуларыңа хамаарыш-тыр ийи-чагыс уада дына-лык көп турар чугаа-ларын, «Орустар Саян ар-тынче чанып чорунар!» «Тыва чурту — тыва-лар-ның дыр!», «Орустар артып калынар, бистин куддары эвес болур силер!» дөң кийгырлар солуннарға үнүп көзгө, республикада националици төрөл бугу-нииниң апарган хевирлиг билдинип турар.

«Саян кырында чачык» иделогтары өртем болган култураның амыл-чалы-лар болган. Тыванын улус-чу фронтунуң идеяын Тыва-вайны дыл, литература бол-ган төөгүнү өртем-шинчи-лел институтуңа ажыл-чалыкчыларын ортузуңа таарыган.

Устуде айткан өскөр кочкуларыңа хамаарыш-тыр ийи-чагыс уада дына-лык көп турар чугаа-ларын, «Орустар Саян ар-тынче чанып чорунар!» «Тыва чурту — тыва-лар-ның дыр!», «Орустар артып калынар, бистин куддары эвес болур силер!» дөң кийгырлар солуннарға үнүп көзгө, республикада националици төрөл бугу-нииниң апарган хевирлиг билдинип турар.

«Саян кырында чачык» иделогтары өртем болган култураның амыл-чалы-лар болган. Тыванын улус-чу фронтунуң идеяын Тыва-вайны дыл, литература бол-ган төөгүнү өртем-шинчи-лел институтуңа ажыл-чалыкчыларын ортузуңа таарыган.

Устуде айткан өскөр кочкуларыңа хамаарыш-тыр ийи-чагыс уада дына-лык көп турар чугаа-ларын, «Орустар Саян ар-тынче чанып чорунар!» «Тыва чурту — тыва-лар-ның дыр!», «Орустар артып калынар, бистин куддары эвес болур силер!» дөң кийгырлар солуннарға үнүп көзгө, республикада националици төрөл бугу-нииниң апарган хевирлиг билдинип турар.

ДЫҢНАДЫГ

Улус депутаттарының Кы-зыл хоорай Советинин 3-ку сессиясы 1990 чылдын сен-тябрь 13-те РСФСР-ниң Ком-партиясынын Тыва респу-блика комитетинин Тыва респу-блика комитетинин Доктаалы-ныта чырылгышкың болган. Бизжонга эртенгиңиң 9 шакта ажыттыларын хоорай Совети дөңгөзүп тур.

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелинин составын бадылаар дугайында

РСФСР-нин Дээди Советинин Доктаалы

РСФСР-нин Дээди Со-ветинин доктаалыры болза: «РСФСР-нин Министр-лер Чөвүлелинин составын бадылаар дугайында» РСФСР-нин Дээди Совети-нин 1990 чылдын июль 14-те доктаалыга немелде кылдыр.

РСФСР-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазын-да оралакчыга — Юрий Владимирович Соко-ловту.

РСФСР-нин иштиня хе-рестер министрине — Вик-тор Павлович Баранников-ту.

РСФСР-нин культура ми-нистрине — Юрий Мефод-ьевич Соломинин.

РСФСР-нин ишп ажыл-агый министрине — Вал-ерий Александрович Шу-бинин.

РСФСР-нин салды ми-нистрине — Александр Фе-дорович Хамостову.

РСФСР-ниң транспорт министрине — Виталий Борисович Ефимову.

РСФСР-нин хлеб продук-турлу министрине Леонид Степанович Чешинскийн.

РСФСР-ниң Кушасульта-ра болган спорт талазы-биле куруне комитетинин даргазына — Василий Николаевич Мацуганов бады-лаар.

РСФСР-нин Дээди Советинин Даргазын-да бирги оралакчы Р. И. ХАСБУЛТОВ.

Москва, РСФСР-ниң Советтер бажыны.

1990 чылдын сентябрь 8.

Националдар Советинин Даргазынын оралакчымы албан-хүлээлгенде эш Д. А. Волконогову хостаар дугайында

РСФСР-нин Дээди Советинин НАЦИОНАЛДАР СОВЕДИНИН ДОКТААЛЫ

Националдар Советинин доктаалыры болза: Орбуртунуң № 60 на-ционал-девисээр сонгулаа округуңдан РСФСР-ниң улус депутат Димитрий Антонович Волконогову оң хууда дилээнин бадылаар. Националдар Советинин Даргазынын оралакчымы албан-хүлээлген хостаар.

РСФСР-нин Дээди Советинин Националдар СОВЕДИНИН ДОКТААЛЫ

Националдар Советинин доктаалыры болза: Брянский № 28 наци-онал-девисээр сонгулаа округуңдан РСФСР-ниң улус депутат, Брянск область, Виталий Григорьевич Сы-роваткону Националдар Со-ветинин Даргазынын оралакчымына сонгуур.

РСФСР-нин Дээди Советинин Националдар СОВЕДИНИН ДОКТААЛЫ

Националдар Советинин доктаалыры болза: Москва, РСФСР-ниң Со-веттер бажыны.

1990 чылдын сентябрь 10.

